

Індивідуальна ліцензія Національного банку України на здійснення інвестиції – це належним чином оформлений письмовий дозвіл Національного банку України на право здійснення конкретним резидентом конкретної інвестиції. Для одержання ліцензії резидент України, зобов'язаний подати до Національного банку України документи: заяву про видачу ліцензії за встановленою формою; оригінали або нотаріально засвідчені копії договорів та/або інших документів (рішення засновника, протокол загальних зборів акціонерів тощо), що є підставою для здійснення резидентом інвестиції за кордон; оригінали або нотаріально засвідчені копії документа про реєстрацію об'єкта інвестиції за кордоном (витяг із торговельного, банківського або судового реєстру тощо) та його установчих документів. [1]

Якщо законодавством країни інвестиції передбачений інший порядок реєстрації об'єкта інвестиції, який підтверджений відповідним витягом із законодавства країни інвестиції, то розгляд документів резидента може здійснюватися без подання ним відповідних документів, а порядок подання документів, що підтверджують реєстрацію об'єкта інвестиції зазначається у виданій ліцензії.

Строк розгляду Національним банком України пакета документів для видачі ліцензії не повинен перевищувати 25 робочих днів з дати його надходження. Ліцензія оформляється в двох примірниках. Оригінал ліцензії видається власникові ліцензії після здійснення оплати за надання ліцензії. Другий примірник ліцензії зберігається в Національному банку України.

Власник ліцензії особисто пред'являє оригінал ліцензії уповноваженому банку, через який має переказуватися іноземна валюта за межі України. Уповноважений банк на цій ліцензії робить відмітку, що має містити суму та дату переказування іноземної валюти за межі України, і зберігає її копію з відмітками в установленому Національним банком України порядку. Ліцензія видається резиденту на строк, що необхідний для здійснення інвестиції. Власник ліцензії зобов'язаний у двотижневий строк після кожного перерахування коштів на підставі ліцензії надіслати до Національного банку України повідомлення про фактично здійснену інвестицію. [1]

Також, законодавець передбачив відповідальність осіб за здійснення інвестиції за кордон без отриманої ліцензії. Так, згідно з частиною 2 статті 16 Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання та валютного контролю» за здійснення іноземних інвестицій за кордон без отримання ліцензії встановлюється відповідальність у вигляді штрафу в сумі, еквівалентній сумі інвестиції, перерахованій у валюту України за обмінним курсом Національного банку України на день інвестиції за кордон. [2]

Підсумовуючи викладене, можна зазначити що законодавство України в достатній мірі визначило порядок здійснення інвестицій за кордон з метою попередження можливих негативних наслідків такого інвестування.

Список використаних джерел:

1. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Інструкції про порядок видачі індивідуальних ліцензій на здійснення інвестицій за кордон» від 16.03.1999 р. № 122;
2. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання та валютного контролю» від 19.02.1993 № 15-93.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДЕРЖАВНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА»

Губич Антоніна Сергіївна, студент навчально-наукового інституту заочного навчання Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ *Тищенко Ю.В.*

Масштабні процеси корпоратизації та приватизації, що відбулися в Україні на початку 90-х років минулого століття, призвели до трансформування великої кількості державних підприємств у господарські компанії різних організаційно-правових форм. Так, згідно з даними Реєстру корпоративних прав держави станом на 6 вересня 2013 року в Україні налічується 491 акціонерне товариство, яке має державну частку у статутному капіталі.

Незважаючи на значну кількість таких суб'єктів господарювання, існують суттєві прогалини та колізії в законодавстві щодо регулювання їх правового

статусу. Одним з таких проблемних питань є неоднозначне застосування в законодавстві поняття «державне акціонерне товариство».

Так, згідно з ч.2 ст.1 Закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 діяльність державних акціонерних товариств та державних холдингових компаній, єдиним засновником та акціонером яких є держава в особі уповноважених державних органів, регулюється цим Законом, з урахуванням особливостей, передбачених спеціальними законами.

В Законі України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 № 185-V (абз.2. ч.1 ст.11) зазначено, що державне акціонерне товариство, утворене у процесі перетворення державного підприємства, 100 відсотків акцій якого належать державі, не має права безоплатно передавати закріплене за ним майно іншим юридичним особам чи громадянам, крім випадків, передбачених законом.

Таким чином, хоча названі закони прямо і не визначають поняття «державного акціонерного товариства», із зазначених норм можна зробити висновок, що державним є акціонерне товариство єдиним засновником та акціонером якого є держава, тобто 100 відсотків акцій якого перебувають у державній власності.

Проте, відповідно до державного класифікатора ДК 002:2004 «Класифікація організаційно-правових форм господарювання», затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 травня 2004 року № 97, державна акціонерна компанія (товариство) – акціонерне товариство, державна частка у статутному фонді якого перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цієї компанії.

Існують різні погляди щодо застосування поняття «державне акціонерне товариство» і серед науковців.

Так, Р.А. Майданик визначає державне акціонерне товариство як акціонерне товариство 100% акцій якого знаходиться у власності держави [1, с.10].

Натомість І.А. Селванова акцентує увагу на співвідношенні поняття «державне акціонерне товариство» та «суб'єкт господарювання державного сектора економіки» [2, с. 45].

Згідно з ч. 2 ст. 22 Господарського кодексу України суб'єктами господарювання державного сектора економіки є суб'єкти, що діють на основі лише державної власності, а також суб'єкти, державна частка у статутному капіталі яких перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів. Як справедливо зазначає І.А. Селванова, поняття «державне акціонерне товариство» та «суб'єкт державного сектора економіки» співвідносяться як спеціальне та загальне, а чинне законодавство встановлює особливості правового статусу не всіх акціонерних товариств, в яких держава є акціонером, а лише акціонерних товариств – суб'єктів державного сектора економіки [2, с.48].

Таким чином, термін «державне акціонерне товариство», вказує лише на перебування всіх акцій товариства у державній власності. Натомість особливості правового статусу, такі як порядок розпорядження майном та укладення деяких видів договорів, залежать від того, чи перевищує державна частка у статутному капіталі акціонерного товариства 50 відсотків або чи має держава право вирішального впливу на його господарську діяльність. При цьому, чинне законодавство, в основному, однаково регулює правовий статус акціонерних товариств, статутний капітал яких повністю перебуває у державній власності та тих, в яких держава має лише право вирішального впливу.

Отже, на нашу думку, в ч. 2 ст. 1 Закону України «Про акціонерні товариства» замість терміну «державне акціонерне товариство» доцільно вжити поняття «акціонерне товариство державного сектору економіки» при цьому виклавши її в такій редакції: «Діяльність акціонерних товариств державного сектору економіки, в тому числі державних холдингових компаній, регулюється цим Законом, з урахуванням особливостей, передбачених спеціальними законами».

В свою чергу, акціонерне товариство державного сектору економіки слід визначити як акціонерне товариство, державна частка у статутному капіталі

якого перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів.

Окрім цього, необхідним також є внесення змін в ДК 002:2004 «Класифікація організаційно-правових форм господарювання», оскільки на даний час в зазначеному нормативному акті має місце ототожнення понять «державне акціонерне товариство» та «акціонерне товариство державного сектору економіки», що суперечить положенням Господарського кодексу України та Закону України «Про акціонерні товариства».

Список використаних джерел:

1. Майданник Р.А. Види юридичних осіб публічного права в Україні // Юридична Україна. - 2010. - № 6. - С. 4-11.

2. Селіванова І.А. Проблеми правового статусу акціонерних товариств, в яких держава є акціонером // Вісник Верховного Суду України. - 2009. - № 9. - С.44-48.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТОВАРИСТВ ІЗ ЄДИНИМ УЧАСНИКОМ

Оберемок Анастасія Володимирівна, студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ *Борцевич П.С.*

Цивільний кодекс України, який набрав чинності 1 січня 2004 року, передбачив, що господарське товариство, крім повного і командитного товариств, може бути створене однією особою, яка стає його єдиним учасником. Вперше визнано право за фізичною чи юридичною особою створювати господарське товариство (фактично у якості єдиного засновника господарського товариства до цього часу виступала лише держава). Запровадження господарського товариства з одним учасником зумовлює виникнення ряду запитань, адже на сьогодні правове положення такого товариства визначається загальними нормами, що регулюють діяльність господарських товариств і не містять регламентації особливостей, зумовлених існуванням одного учасника.

Такі вчені, як О. Флейшиць, В. Мозолін, В. Мусін, зазначали, що конструкція господарського товариства з одним учасником вступає в протиріччя з самим поняттям юридичної особи. Виникнення таких товариств призводить до «расшатывания» самого поняття юридичної особи (О. Флейшиць)[3], усунення з нього того, заради чого воно було створене, – елементу колективності (В. Мозолін), «безцеремонного перекручення і прямого відходу від основних принципів буржуазного цивільного права» (В. Мусін)[5].

Так, виходячи з того, що акціонерне товариство ґрунтується на колективних засадах (спільне формування статутного капіталу, спільне управління і розподіл прибутку і т.п.), Д. Нефедов вважає господарське товариство з одним засновником «неоправданим виключенням». Тому він пропонує дозволити створення господарського товариства одним засновником, але що стосується учасників такого товариства, то їх обов'язково має бути декілька[4]. Така форма організації підприємницької діяльності ідеально підходить для випадку, коли одна особа володіє достатнім капіталом для того, щоб не об'єднуватися з іншими особами, бажає обмежити свій ризик лише майном, вкладеним у юридичну особу.

Вводячи такі положення, законодавець не врахував проблеми здійснення колективних функцій однією особою-засновником. Так, згідно зі ст. 58 Закон України «Про господарські товариства» вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю є загальні збори учасників. Вони складаються з учасників товариства або призначених ними представників. Та те, що загальні збори учасників товариства обирають голову товариства. У ст. 60 вказано, що голова зборів товариства організує ведення протоколу. Тобто, виходячи із вищевказаного, можна зробити висновок, що засновник повинен одноосібно проводити збори і вести протоколи засідань. Не є можливим не проведення зборів, адже у ст. 61 того ж закону вказано, що загальні збори учасників товариства з обмеженою відповідальністю скликаються не рідше двох разів на рік, якщо інше не передбачено установчими документами, що вказує на